

Maatregelen tegen vuurwerkoverlast



Inhoud

1.	Aanleiding.....	3
2.	Begrippen en afkortingen.....	4
3.	Probleemdefinitie/onderzoeksvraag.....	5
4.	Huidige situatie.....	6
4.1	Landelijke wetgeving	6
4.2	Lokale wetgeving.....	6
4.3	Actuele handhavingsinzet.....	7
4.4	Vernieling als gevolg van vuurwerk in de openbare ruimte	8
5.	Landelijke ontwikkelingen: stand van zaken	9
5.1	Invoering van verbod op F3-categorie consumentenvuurwerk	9
5.2	Voornemen verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen	9
6.	Provinciale en regionale situatie en ontwikkelingen gemeenten.....	10
6.1	Gemeentelijk beleid met betrekking tot het beperken van vuurwerkoverlast	10
6.2	Regionaal/provinciaal samenwerking regionaalverband	10
7.	Dieren en mensenleed	11
8.	Literatuurstudie.....	12
9.	Mogelijke maatregelen ter voorkoming/beperking van overlast en vernielingen als gevolg van vuurwerkgebruik	13
9.1.1	Algeheel vuurwerkverbod	13
9.1.2	Vuurwerkvrije zones.....	13
9.1.3	Vuurwerk detectie systeem.....	15
9.1.4	Vrijwillige vuurwerkvrije zones.....	15
9.1.5	Extra handhavingsinzet.....	15
9.1.6	Voorlichting op scholen	16
9.2	Aanvullende maatregelen	16
10.	Conclusie en aanbevelingen	18

1. Aanleiding

Op 13 februari jl. is de motie vuurwerkoverlast aangenomen door de gemeenteraad. Hierbij hebben zij het college opgeroepen onderzoek te doen naar de mogelijke alternatieve scenario's, waardoor vuurwerkoverlast en vernieling rondom oud en nieuw tot een minimum beperkt kan worden. Tijdens het PHO-IV is er een conceptopdracht vormgegeven. De laatste jaren zijn er steeds meer overlastmeldingen landelijk en regionaal. Vanuit de bevolking komt steeds meer vraag naar mogelijke scenario's ter beperking van overlast. Ook in Roermond wordt er rond de jaarwisseling vernieling en overlast door zwaar vuurwerk gesignaleerd. De veroorzaakte overlast is voor mens en dier ongewenst. Daarnaast brengt het financiële kosten met zich mee en heeft het een schadelijk effect op het milieu.

2. Begrippen en afkortingen

Definitie consumentenvuurwerk.

Consumentenvuurwerk is het vuurwerk dat beschikbaar is gesteld voor particulier gebruik. Dit is het vuurwerk in de categorie F1, F2 en F3.

Er zijn 4 categorieën vuurwerk, ingedeeld naar hoe hoog het gevaarrisico is. De 4 categorieën hebben elk hun eigen kenmerken voor gebruik, gevaar en geluid.

Categorie F1: vuurwerk met zeer weinig gevaar en bijna geen geluid ook wel kindervuurwerk genoemd. Denk aan sterretjes, knalwten en Bengaalse lucifers. Deze categorie vuurwerk is het hele jaar te koop bij detailhandel en mag ook het gehele jaar worden “afgestoken”.

Categorie F2: vuurwerk met weinig gevaar en laag geluidsniveau. Voornamelijk vuurpijlen, cakeboxen en knalvuurwerk zoals astronautjes.

Categorie F3: vuurwerk met middelmatig gevaar. Groot vuurwerk zoals Chinese rollen en grote single shots.

Categorie F4: vuurwerk dat veel gevaar oplevert en uitsluitend bestemd is voor professioneel gebruik.

- Begrippen

VNG: Vereniging van Nederlandse gemeenten

RBO: Regionaal burgermeester overleg

APV: Algemene plaatselijke verordening

OVV: Onderzoeksraad Voor de Veiligheid

3. Probleemdefinitie/onderzoeksvraag

Het onderzoek beoogt bij te dragen aan het verminderen van vuurwerkoverlast en schade die er in de gemeente Roermond worden ervaren rondom en tijdens de jaarwisseling. Er wordt verwacht dat door maatregelen te nemen, vuurwerkoverlast en schade beperkt kan worden. Daarnaast wil de gemeente Roermond een duidelijk beeld krijgen van welke maatregelen andere gemeenten treffen of willen treffen en hoe de praktijkervaring met reeds genomen maatregelen is.

De onderzoeksvraag voor dit onderzoek luidt als volgt:

“Welke maatregelen kunnen een bijdrage leveren aan het verminderen van overlast en vernieling als gevolg van vuurwerkgebruik, wat is daar voor nodig en welke personele en financiële consequenties zijn daaraan verbonden?”

In dit onderzoek dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen de periode tijdens de jaarwisseling en de periode rondom de jaarwisseling.

De periode tijdens de jaarwisseling betreft tussen 31 december 18.00 uur tot 1 januari 02.00 uur. Tijdens deze periode is het toegestaan legaal vuurwerk af te steken zolang er door de gemeente geen vuurwerkvrije zones of algeheel vuurwerkverbod is ingesteld.

De periode rondom de jaarwisseling betreft de weken voorafgaand, uitgezonderd van de tijd waar het afsteken van vuurwerk is toegestaan, en na 1 januari. In deze periode is het niet toegestaan om vuurwerk in de categorie F2 en hoger af te steken.

4. Huidige situatie

4.1 Landelijke wetgeving

In 2019¹ werd al duidelijk dat er een verbod zou komen op vuurwerk in de categorie F3 en single-shots (categorie F2) voor de jaarwisseling 2020-2021². Onder de F3-categorie vuurwerk vallen lange ratelbanden en Chinese rollen. De beweegredenen hiervoor zijn het onrustige verloop van de jaarwisseling en het stijgende aantal vuurwerkincidenten³. Tot op heden is dit voornemen nog niet vertaald in wetgeving.

Art. 2.3.6. vuurwerkbesluit⁴

Het is verboden vuurwerk anders dan bedrijfsmatig tot ontbranding te brengen op een ander tijdstip dan tussen 31 december 18.00 uur en 1 januari 02.00 uur van het daarop volgende jaar⁵.

4.2 Lokale wetgeving

In 2019 heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat besloten dat er geen landelijk vuurwerkverbod komt maar dat deze besluitvorming aan de individuele gemeenten over te laten⁶. Om dit mogelijk te maken is het Vuurwerkbesluit gewijzigd 29 november 2019. Het College van B&W heeft de bevoegdheid gekregen om vuurwerkrijezones aan te wijzen⁷.

- Bevoegdheid om vuurwerkrijezones aan te wijzen.

In artikel 2.3.6 van het Vuurwerkbesluit is bepaald dat het verboden is om consumentenvuurwerk tot ontbranding te brengen op een ander tijdstip dan tussen 31 december 18.00 uur en 1 januari 02.00 uur van het daarop volgend jaar⁸.

Tijdens deze periode is het College van B&W bevoegd om plaatsen aan te wijzen waarbij het afsteken van vuurwerk ten alle tijden ongewenst en verboden is vanwege overlast, schade en het gevaar.

- Bevoegdheid algeheel vuurwerkverbod

Als gevolg van de wijziging van het Vuurwerkbesluit is het instellen van een algeheel vuurwerkverbod in de gemeente niet meer in strijd met het Vuurwerkbesluit. Het College van B&W is daarmee ook bevoegd een algeheel vuurwerkverbod in te voeren⁹.

Het volgende is opgenomen in de APV van Roermond¹⁰:

APV gemeente Roermond artikel 2:73 Bezigen van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisseling (*)

¹ Kamerstuk II 2018-2019, 28 684, nr. 577

² Kamerstuk II 2019-2020, 28 684, nr 594

³ Brief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat over maatregelen veilige jaarwisseling aan de Tweede Kamer.

⁴ Art. 2.3.6 vuurwerkbesluit

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vuurwerk/vraag-en-antwoord/wat-moet-ik-weten-als-ik-vuurwerk-ga-afsteken>

⁶ Kamerstuk II 2018-2019, 28 684, nr. 577

⁷ VNG, 'Wijziging Vuurwerkbesluit en voorbeeldbepaling APV inzake gemeentelijk vuurwerkverbod', november 2019

⁸ Art. 2.3.6 Vuurwerkbesluit

⁹ VNG, 'Wijziging Vuurwerkbesluit en voorbeeldbepaling APV inzake gemeentelijk vuurwerkverbod', november 2019, p. 1

¹⁰ Art. 2:73 APV gemeente Roermond

1. Het is verboden consumentenvuurwerk te bezigen op een door het college in het belang van de voorkoming van gevaar, schade of overlast aangewezen plaats.
2. Het is verboden consumentenvuurwerk op een openbare plaats te bezigen als dat gevaar, schade of overlast kan veroorzaken.
3. De in het eerste en tweede lid gestelde verboden gelden niet voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door artikel 429, aanhef en onder 1, van het Wetboek van Strafrecht.
4. Het college kan ontheffing verlenen van het in het eerste lid gestelde verbod.

Tot op heden is van de onder lid 1 vernoemde aanwijzingsbevoegdheid nog geen gebruik gemaakt.

4.3 Actuele handhavingsinzet

- Vuurwerkproject

De afgelopen jaren hebben de afdeling stadstoezicht en de politie samengewerkt aan een “vuurwerkproject”. Door middel van het “vuurwerkproject” willen ze samen meldingen oppakken en extra toezicht houden op “hotspots”. Deze hotspots zijn plekken waar de afgelopen 2 jaar is gebleken dat er veel sprake was van overlast. Op deze hotspots wordt toezicht gehouden van 28 december 2019 vanaf 14:30 tot 31 december 18:00. Vanuit stadstoezicht zijn er elke dienst 3 koppels ingezet en bij de politie waren ze iedere dienst met 2 koppels inzetbaar, waarvan één in burgerkledij. Er is met name veel gecontroleerd op de volgende “hotspots”: de Donderberg, op de Kemp/Kitskensberg, Maasniel en het centrum.

In 2019 kwamen de eerste meldingen al begin december binnen, dit is ten opzichte van vorige jaren al vroeg. Meestal beginnen de meldingen medio december binnen te komen. Rondom en tijdens de jaarwisseling van 2019/2020 kwamen er 50 meldingen binnen bij de afdeling stadstoezicht en 80 meldingen bij de politie (Bijlage 1). Op het moment dat er een melding binnen kwam, is er een koppel op afgegaan. De meeste meldingen kwamen in de avonduren en in het weekend binnen tussen 19.00 uur en 22.00 uur.

- Handhaving problematiek

Om een duidelijk beeld te krijgen van hoe het er in de praktijk aan toe gaat, hebben we contact opgenomen met de verantwoordelijke BOA's van de afdeling stadstoezicht voor het vuurwerkproject en de politie.

Door hen wordt aangegeven dat het in de huidige situatie lastig is om effectief te handhaven tegen vuurwerk. Het is alleen mogelijk om iemand staande te houden en te bekeuren als de dader op heterdaad wordt betrapt. De desbetreffende handhaver dient dus te zien wie het vuurwerk heeft afgestoken of het dient op camera te zijn vastgelegd. In de praktijk is het vaak zo dat er een vertraging is tussen het gepleegde feit en het daadwerkelijk constateren. Het vuurwerk wordt aangestoken, de dader rent weg en pas bij de knal bemerkt de handhaver het feit.

Als na een melding ter plaatse wordt gegaan, dan is het kwaad reeds geschied en zijn de daders al verdwenen. Er is namelijk altijd een vertraging tussen het gepleegde feit en het daadwerkelijk

constateren. Het bezit van vuurwerk is niet strafbaar gesteld. Echter, is het afsteken buiten de toegestane periode wel strafbaar.

4.4 Vernieling als gevolg van vuurwerk in de openbare ruimte

De afdeling Beheer Openbare Ruimte (BOR) geeft aan dat er tijdens de jaarwisseling van 2019/2020 vooral vernieling heeft plaatsgevonden aan prullenbakken. De vernieling wordt geschat op 20 prullenbakken en een enkel verkeersbord. Er is in totaal rond de €10.000,- aan schade aangericht.

De schade is lager dan voorgaande jaren. Dit komt omdat er uit voorzorg op plaatsen waar voorgaande jaren veel vernielingen waren, als maatregel de deuren uit de prullenbakken zijn verwijderd waardoor deze niet tot ontploffing kunnen komen.

5. Landelijke ontwikkelingen: stand van zaken

5.1 Invoering van verbod op F3-categorie consumentenvuurwerk

Zoals hierboven uitgelegd wordt er op dit moment gewerkt aan de landelijke wetgeving met betrekking tot het verbod op vuurwerk in de categorie F3. De verwachting is dat de wetgeving voor de jaarwisseling 2020-2021 klaar is¹¹.

5.2 Voornemen verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen

In de 'Kamerbrief over maatregelen veilige jaarwisseling¹²', heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aangekondigd dat het kabinet heeft besloten om ook knalvuurwerk en vuurpijlen (uit de categorie F2) te verbieden. Hierin zijn de adviezen van het Onderzoek voor veiligheid¹³ rapport meegenomen.

Het kabinet is voornemens voor komende jaarwisseling als consumentenvuurwerk te verbieden: zwaar vuurwerk in de categorie F3, single shots onder meer categorie F2, knalvuurwerk en vuurpijlen. Er zijn geen plannen om de gehele F2 categorie vuurwerk te verbieden. Daarnaast geeft het kabinet aan dat de gemeenten een belangrijke rol spelen bij een veilige en prettige jaarwisseling. Gedacht kan worden aan het organiseren van een vuurwerkshow of andere festiviteiten, maar ook delen van de gemeente vuurwerkvrij maken¹⁴.

¹¹ Kamerstuk II 2019-2020, 28 684, nr 594

¹² Brief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat over maatregelen veilige jaarwisseling aan de Tweede Kamer.

¹³ Prof. Dr. Mr. Stavros Zouridis, 'Veiligheidsrisico's jaarwisseling', Den Haag: Onderzoek voor Veiligheid, 2017.

¹⁴ Brief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat over maatregelen veilige jaarwisseling aan de Tweede Kamer.

6. Provinciale en regionale situatie en ontwikkelingen gemeenten

6.1 Gemeentelijk beleid met betrekking tot het beperken van vuurwerkoverlast

Om een duidelijk beeld te krijgen van de ontwikkelingen in andere gemeenten, hebben we de afgelopen weken informatie verzameld. Daarnaast hebben we informatie opgevraagd bij gemeenten die al ervaring hebben met vuurwerkvrije zones. Er zijn 23 gemeenten benaderd en er hebben 17 gemeenten deelgenomen. Verdere informatie kunt u in bijlage 2 vinden.

Uit onderzoek blijkt dat vooral grote gemeenten zoals Nijmegen, Rotterdam en Apeldoorn al meerdere jaren vuurwerkvrije zones hebben. In deze steden werd voorheen veel overlast ervaren door vuurwerk. Vanuit de vuurwerkvrije zones komen zo goed als geen overlastmeldingen. De gemeente Nijmegen heeft geen extra handhavingscapaciteit ingezet voor de zones. De gemeente Rotterdam geeft aan dat dit lastig is te beantwoorden. Er zijn in de loop van de jaren echter wel 30 handhavers bij gekomen. Rotterdam kiest volgend jaar voor een algeheel vuurwerkverbod omdat de stad al voor 80% uit vuurwerkvrije zones bestond. Er mocht dus op slechts 20% van de gemeente vuurwerk afgestoken worden. Hierdoor ontstond er voor burgers onduidelijkheid. In de gemeente Apeldoorn worden de vuurwerkvrije zones wisselend ervaren. De gemeenten Vaals en Valkenburg hebben vuurwerkvrije zones aangewezen. Deze zones worden goed nageleefd en zijn goed handhaafbaar.

De zones zijn voornamelijk rondom kinderboerderijen, parken, verpleegcentrums en verzorghuizen aangewezen. Tevens worden zones vaak bepaald aan de hand van meldingen waar in het verleden vaak overlast werd ervaren/gemeld.

De gemeente Maastricht wil komende jaarwisseling vuurwerkvrije zones instellen. De locaties worden nog nader bepaald. Door het instellen van de zones wil de gemeente onderzoeken of er minder overlast wordt ervaren. Verder hebben de gemeenten Weert, Heerlen, Sittard-Geleen en Kerkrade het voornemen om vuurwerkvrije zones in te stellen. Er wordt op dit moment onderzoek naar gedaan. Daarnaast zijn de gemeente Weert, Sittard-Geleen en Kerkrade in afwachting van landelijke ontwikkelingen.

De gemeenten Voerendaal, Meerssen, Simpelveld, Stein en Gulpen-Wittem geven aan dat er weinig sprake is van overlast. De gemeenten Venlo en Beekdaelen geven aan dat er te weinig handhavingscapaciteit is om de vuurwerkvrije zones te handhaven.

6.2 Regionaal/provinciaal samenwerking regionaalverband

Tijdens het Regionaal Burgermeesters Overleg van 9 maart jl. is afgesproken het onderwerp te agenderen voor het RBO van juni aanstaande, in afwachting van verdere landelijke uitwerkingen en kaders. Het RBO van 24 juni is geannuleerd en opgeschoven naar 24 oktober aanstaande.

7. Dieren en mensenleed

Jaarlijks ervaren dieren veel stress en angst door vuurwerk. Ieder jaar zijn er opzettelijk en onopzettelijk (dodelijke) slachtoffers, van huisdieren tot dieren die in het wild leven. De dierenbescherming ziet het consumentenvuurwerk het liefst zo snel mogelijk verdwijnen¹⁵.

Jaarlijks komen er rondom de jaarwisseling meer dan 1000 mensen terecht op de spoedeisend hulp en huisartsenpost. Brandwonden en oogletsel komen elk jaar als meeste voor. De helft van de vuurwerkletsels ontstaat bij omstanders, die het vuurwerk niet zelf hebben afgestoken. Daarnaast worden er jaarlijks mensen en hulpdiensten bekogeld met vuurwerk¹⁶.

Het Roermonds Natuur en Milieu Overleg (RNMO) zal daarnaast nog een brief presenteren aan het College en gemeenteraad met natuur- en milieu aspecten.

¹⁵ <https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/actueel/nieuws/nieuws-overzicht/aantal-vuurwerkvrije-zones-voor-dieren-neemt-toe>

¹⁶ H. Valkenberg en S. Nijman, 'Ongevallen met vuurwerk, jaarwisseling 2019 – 2020', Amsterdam: Veiligheid.nl, januari 2020, p. 10-12

8. Literatuurstudie

In het rapport “Veiligheidsrisico’s jaarwisseling” geeft de OVV aan dat de viering van Oud en Nieuw in Nederland op veel plaatsen het onveiligste feest van het jaar is. Vuurwerk zorgt voor veel overlast en is schadelijk voor het milieu. Elk jaar wordt de openbare orde opnieuw verstoort, waarbij vuurwerk vaak een rol speelt. Daarnaast is er elk jaar opnieuw veel schade aangebracht door vuurwerk.

De wijze waarop mensen omgaan met vuurwerk, zorgen voor onveilige situaties in de samenleving. Vooral het siervuurwerk uit de categorie F2 zorgt voor veel letsel. Bepaald type vuurwerk nodigt uit tot risicovol en roekeloos gedrag bij burgers. Hierbij kan gedacht worden aan vuurpijlen. Door legaal knalvuurwerk voelt een deel van de bevolking zich onveilig.

Daarnaast komt er ieder jaar voor dat vuurwerk uitsluitend voor professionals is, in de handen van particulieren. Dit vuurwerk heeft meer explosieve kracht dan consumentenvuurwerk en zorgt daarom voor nog meer onveilige situaties, in het bijzonder voor schade in de publieke ruimte. In het aanpakken van illegaal vuurwerk is de laatste jaren geïnvesteerd maar dit heeft nog niet geleid tot afname van het probleem. Het vraagt om inzet van meer mensen en middelen.

Verstoring van de openbare ruimte is moeilijk te bestrijden. De mate waarin gemeenten te maken hebben met deze verstoring en de wijze waarop ze dit aanpakken verschilt. Daarnaast denken gemeenten verschillend over de ernst van deze problemen. De jaarwisselingproblematiek is te divers om door één overheidslaag te worden aangepakt. Om een effectieve bijdragen te leveren zijn er ingrijpende maatregelen nodig.

Het OVV adviseert knalvuurwerk en vuurpijlen te verbieden. Jaarlijks dient er gekeken te worden of er meer vuurwerk verboden dient te worden. Het is van belang dat gemeenten beter inzicht krijgen in wat er wel en niet werkt en welke omstandigheden daarbij een rol spelen. Gemeenten laten kansen liggen door weinig kennis met elkaar te delen. Gemeenten kunnen voor een veiligere jaarwisseling zorgen door middel van een professionele vuurwerkshow (als alternatief voor consumentenvuurwerk).

Uit het I&O Research “Omslag in denken over vuurwerk: dan maar verbieden” blijkt dat meer dan de helft van de ondervraagden het onverantwoord vindt om op de oude manier door te gaan met het afsteken van vuurwerk. Daarnaast zijn 2 van de 3 Nederlanders voor een vuurwerkverbod. Indien er een vuurwerkverbod komt dan vindt men dat er een vuurwerkshow georganiseerd moet worden. Een groot aantal Nederlanders geeft aan te stoppen met vuurwerk afsteken indien er een vuurwerkshow wordt georganiseerd. 7 op de 10 Nederlanders staan achter het advies van de OVV om knalvuurwerk en vuurpijlen te verbieden.

Veel Nederlanders zijn het erover eens dat het op deze manier niet meer verder kan en dat er een verandering dient plaats te vinden.

9. Mogelijke maatregelen ter voorkoming/beperking van overlast en vernielingen als gevolg van vuurwerkgebruik

Onderstaand zullen een aantal mogelijke maatregelen toegelicht worden zoals: een algeheel vuurwerkverbod, vuurwerkvrije zones, vuurwerkshow, vuurwerkdetectie systeem, vrijwillige vuurwerkvrije zones.

9.1.1 Algeheel vuurwerkverbod

Een vuurwerkverbod is geen garantie dat de overlast die vuurwerk met zich meebrengt ophoudt. Uit de meldingen die gemaakt worden kan men aannemen dat er vooral overlast wordt ervaren in de dagen voor de jaarwisseling. Deze mensen zullen daar waarschijnlijk ook mee doorgaan gezien het op deze dagen nu al niet is toegestaan om vuurwerk af te steken.

Indien er zou worden gekozen voor een algeheel vuurwerkverbod zal dit grote gevolgen hebben voor de vuurwerkhandelaren. Er zal voor de jaarwisseling 2020-2021 al voorraad ingekocht zijn waardoor veel vuurwerkhandelaren deze niet/moeilijker zullen verkopen. Daarnaast is er geïnvesteerd in opslagruimte. Daarbij denkende aan de landelijke invoering van het verbod op vuurwerk in de categorie F3 en eventueel F2, zal dit voor negatieve gevolgen zorgen bij veel vuurwerkhandelaren¹⁷.

Vanuit de Belangenvereniging Pyrotechniek Nederland en de Stichting VuurwerkCheck (Bijlage 3) is opgeroepen om beperkingen rondom vuurwerk of voornemens hiertoe, in te trekken dan wel uit te stellen, aangezien de coronacrisis een enorme impact heeft op de economische situatie van ondernemers. Op dit moment is hun voortbestaan onzeker en kunnen ondernemers iedere steun gebruiken. Indien er zou worden gekozen voor eventuele maatregelen rondom vuurwerk, ontnemt dit vuurwerkverkopende ondernemers de kans om zich te herstellen.

Gezien dit jaar voor het eerst een aantal gemeenten gaan werken met een algeheel vuurwerkverbod zijn er nog geen ervaringen uit de praktijk hiermee. Naar verwachting kunnen politie en gemeente op meldingen ingezet worden. Daarnaast zouden ze preventief rond kunnen rijden. Het is echter moeilijk te zeggen hoe het verbod wordt nageleefd en hoeveel inzet er daadwerkelijk wordt gevraagd van de politie en gemeente. Daarnaast zou een algeheel vuurwerkverbod zorgen voor een drastische verandering omdat we dan van wel vuurwerk afsteken naar helemaal geen vuurwerk afsteken gaan. Een algeheel vuurwerkverbod kan gezien worden als laatste redmiddel indien alle andere maatregelen niet het gewenste resultaat opleveren.

9.1.2 Vuurwerkvrije zones

Door het instellen van vuurwerkvrije zones zou de gemeente Roermond kunnen kijken of overlast door het afsteken van vuurwerk kan worden teruggedrongen. Op basis van de klachtmeldingen van afgelopen jaar, kunnen er een aantal gebieden in aanmerking komen. Daarnaast zouden kwetsbare plaatsen en/ of mensen beschermd kunnen worden door rondom verzorgingshuizen, winkelgebieden en het centrum, parken, treinstations, ziekenhuizen en kinderboerderijen vuurwerkvrije zones in te stellen. Zie echter ook de nuanceringen zoals die in de volgende alinea's zijn opgenomen.

Uit de informatie opgevraagd bij verschillende gemeenten worden de vuurwerkvrije zones over het algemeen goed nageleefd. Uit de zones komen weinig tot geen overlastmeldingen. Uitsluitend de

¹⁷ <https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2020/branche-vreest-faillissementen-vuurwerkverbod/>

gemeente Apeldoorn geeft aan dat de vuurwerkvrije zones wisselend worden ervaren. De gemeenten geven aan dat de zones goed handhaafbaar zijn en dat de inwoners zich er goed aanhouden.

Uit gegevens blijkt dat gemeenten op de volgende plaatsen zones instellen:

- Op plaatsen waar voorgaande jaren veel overlast meldingen binnen kwamen;
- Op plaatsen om kwetsbare mensen en dieren te beschermen;
- Er wordt gekozen voor een combinatie van bovenstaande.

De meeste overlastmeldingen die de afdeling stadstoezicht heeft ontvangen waren tijdens de dagen voor oud en nieuw in de avonduren rond 19.00 tot 22.00 uur. Op deze momenten is het nu al verboden om vuurwerk af te steken. Gezien de vuurwerkvrije zones alleen op 31 december in de avonduren zouden gelden, zou dit niet veel bijdragen aan het verminderen van de overlast die wordt ervaren.

Het instellen van vuurwerkvrije zones kan er wellicht voor zorgen dat het afsteken van vuurwerk zich zal verplaatsen naar gebieden waar het afsteken wel toegestaan is. Dit zou kunnen betekenen dat er in die gebieden meer overlast ontstaat. Echter, kan het zorgen dat sommigen van vuurwerk afzien omdat ze niet naar een andere zone willen. Mensen zijn wellicht ook alerter omdat duidelijk wordt gemaakt waarom er verschillende zones zijn¹⁸. Daarnaast brengt het ook consequenties met zich mee voor vuurwerkhandelaren zoals omschreven bij 9.1.1.

Door het instellen van vuurwerkvrije zones kunnen de politie en de gemeente hun handhavingscapaciteiten gericht en effectiever instellen. Door in gebieden geen vuurwerk toe te staan, hoeft op termijn de handhavingscapaciteit hier minder te worden ingezet en kan deze op andere plekken worden ingezet.

Om uiteindelijk te beoordelen of het aanwijzen van vuurwerkvrije zones in de gemeente Roermond zal zorgen dat er minder gevaar, overlast en schade wordt ervaren, dient dit zich in de praktijk te bewijzen¹⁹. Echter, dienen bewoners goed geïnformeerd te worden en kan het eventueel van belang zijn om voorlichting te geven op scholen²⁰.

- **Voorbeeld uit de APV van Rotterdam²¹**

In Rotterdam heeft men een andere benadering gekozen. Hier worden geen vuurwerkvrijezones aangewezen, maar geldt een algemeen vuurwerkverbod met uitzondering van door het college aangewezen gebieden. Indien men slechts op een beperkt aantal plaatsen in de gemeente het afsteken van vuurwerk wenst toe te staan, is deze benadering een begrijpelijke keuze.

Artikel 2:73 Gebruik van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisseling

1. Het is verboden consumentenvuurwerk tot ontbranding te brengen, behoudens in de door het college aangewezen gebieden. Deze gebieden worden jaarlijks aangewezen.

¹⁸ <https://ede.christenunie.nl/blog/2019/06/20/Meer-onderzoek-gewenst-naar-draagvlak-algeheel-gemeentelijk-vuurwerkverbod>

¹⁹ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/lokaal-vuurwerkverbod-risico-voor-handhavers.11998422.lynkx>

²⁰ <https://www.gemeente.nu/bedrijfsvoering/vergunningen/groei-vuurwerkvrije-zones-zet-door/>

²¹ Art. 2:73 APV gemeente Rotterdam

2. Bij de aanwijzing, bedoeld in het eerste lid, houdt het college in ieder geval rekening met de mate van overlast en inbreuk op de openbare orde en veiligheid die tijdens voorgaande jaarwisselingen heeft plaatsgevonden. Een gebied waar tijdens de voorgaande jaarwisselingen geen of geringe overlast of inbreuk op de openbare orde en veiligheid heeft plaatsgevonden, wordt in beginsel aangewezen als een gebied waar het verbod, bedoeld in het eerste lid, niet geldt.
3. In de door het college op grond van het eerste lid aangewezen gebieden is het verboden consumentenvuurwerk tot ontbranding te brengen indien dat gevaar, schade of overlast kan veroorzaken.

9.1.3 Vuurwerk detectie systeem

Een vuurwerk detectiesysteem bestaat uit meetapparatuur dat knallen registreert die een bepaald hoeveelheid decibel overschrijden. De apparatuur geeft een live beeld hierdoor kunnen de boa's en politie in seconden zien waar er vuurwerk afgestoken wordt via een speciale app.

Er zijn verschillende gemeenten die van de vuurwerk detectiesystemen gebruik maken. Zo heeft vorig jaar de gemeente Gorinchem het vuurwerk detectiesysteem in gebruik genomen om in kaart te brengen waar de meeste overlast is van vuurwerk. Door de in kaart gebrachte gebieden, kunnen ze bepalen waar de vuurwerkzones ingesteld moeten worden voor de jaarwisseling van 2020-2021. De gemeente Gorinchem heeft 21.500 euro geïnvesteerd in het systeem. Echter blijkt uit interviews met de gemeentewoordvoerder dat het systeem nuttig is om in kaart te brengen waar vuurwerk afgestoken wordt maar niet om de pakkans van vuurwerkafstekers te verhogen²².

Gemeenten Middelburg en Vlissingen maken ook gebruik van dit systeem en zien een stijging in de aanhoudingen. In 2 weken tijd zijn in Middelburg 7 mensen aangehouden door de politie en door de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa). Het jaar daarvoor zijn er door de boa's geen aanhoudingen verricht omdat je ze alleen kunt aanhouden als je ze op heterdaad betrap. Het bezitten van legaal vuurwerk is namelijk niet strafbaar²³.

9.1.4 Vrijwillige vuurwerk vrije zones

Het afgelopen jaar hebben een aantal gemeenten gewerkt met vrijwillige vuurwerk vrije zones. De buurtbewoners kunnen onderling afspreken dat ze niet willen dat er vuurwerk afgestoken wordt. Indien 60% van de buurtbewoners het er mee eens is, wordt de zone vuurwerk vrij. In de vrijwillige vuurwerk vrije zones wordt niet gehandhaafd door de gemeente of politie. Deze buurten krijgen enkele borden ter beschikking om duidelijk te maken dat er geen vuurwerk afgestoken mag worden²⁴.

De gemeente Weert geeft aan dat de resultaten zeer uiteenlopen van heel positief tot negatief omdat er borden zijn weggehaald of het niet doorgaan van de zone omdat niet iedereen voorstander was.

9.1.5 Extra handhavingsinzet

- Inzet koppel in burgerkledij en voertuig

²² <https://www.ad.nl/rivierenland/vuurwerkdetectiesysteem-gorinchem-twee-weken-in-gebruik-maar-nog-niemand-betrapt-op-afsteken>

²³ <https://www.pzc.nl/walcheren/tien-mensen-betrapt-dankzij-vuurwerkdetectiesysteem-in-middelburg-en-vlissingen>

²⁴ <https://www.destentor.nl/zwolle/politiek-hakt-knoop-door-zwolle-krijgt-vuurwerk-vrije-gebieden-bij-komende-jaarwisseling~a35df6c6/>

De afdeling stadstoezicht zou eventueel een koppel in burgerkledij kunnen zetten met daarbij ook een voertuig dat niet herkenbaar is. Hierdoor zou er een grotere kans zijn om op heterdaad te betrappen. Echter zou er dan wel op de preventieve kant verlies gemaakt worden.

9.1.6 Voorlichting op scholen

Jaarlijks worden jongeren naar Halt gestuurd omdat ze zich niet aan de regels houden, vernielen, brandstichten, voor geluidsoverlast zorgen en hulpdiensten lastigvallen. Veel jongeren zijn op deze leeftijd gevoelig voor wat leeftijdsgenootjes doen en handelen in een groep vaak anders dan alleen²⁵.

Door jongeren bewust te maken van de gevolgen van vuurwerkoverlast en het onjuist gebruiken, houden jongeren meer rekening met hun omgeving. Bureau Halt biedt lessen aan jongeren op verschillende leeftijden aan²⁶. Het doel van deze lessen is dat jongeren weten hoe ze (betrokkenheid bij) overlastsituaties rondom de jaarwisseling kunnen voorkomen. De lessen gaan over verschillende vormen van overlast en de gevolgen daarvan voor anderen. Ook worden de regels die gelden duidelijk gemaakt.

Op een aantal scholen in Roermond worden deze voorlichtingslessen gegeven. Echter nog niet bij alle scholen. Halt benaderd jaarlijks scholen voor deze voorlichtingslessen maar niet alle scholen willen deze lessen aanbieden terwijl jongeren er wel baat bij hebben. De gemeente zou met scholen in gesprek kunnen gaan om te kijken of de lessen toch aangeboden kunnen worden zodat meer jongeren zich bewust worden van de overlast en verdere gevolgen.

9.2 Aanvullende maatregelen

Een aanvullende maatregel zou een vuurwerkshow kunnen zijn. Een vuurwerkshow gaat er echter niet voor zorgen dat er minder vuurwerk wordt afgestoken of dat er minder overlast wordt ervaren. Daarom dient een vuurwerkshow als aanvullend middel gezien te worden. Een vuurwerkshow kan ingezet worden indien er wordt gekozen voor vuurwerkvrije zones of een algeheel vuurwerkverbod.

Uit een enquête (Bijlage 4) die Mediad heeft afgenomen voor de gemeente Rotterdam, geeft 29% van de 1757 ondervraagden aan minder vuurwerk te hebben gekocht door de vuurwerkshows tijdens oud en nieuw. Uit het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de vuurwerkshows deels hebben bijgedragen aan minder gekocht vuurwerk en aan de feestvreugde.

Uit het onderzoek van het I&O research²⁷ blijkt dat 46% van de vuurwerkafstekers zegt zeker te stoppen bij een vuurwerkverbod, als er in plaats daarvan een professionele vuurwerkshow wordt georganiseerd. Nog eens 19% geeft aan dit waarschijnlijk te doen.

Uit deze onderzoeken blijkt dat indien er een verbod komt op het afsteken van vuurwerk in de gemeente, de vraag naar een vuurwerkshow stijgt. Door een onderzoek te doen onder de inwoners, kan er achterhaald worden hoeveel vraag er is naar een vuurwerkshow in Roermond.

Overigens mag worden verwacht, dat bij deze optie vooral de overlast tijdens de jaarwisseling zelf wordt verminderd. Of dat ook het geval zal zijn voor overlast voorafgaande aan de jaarwisseling, is nog maar de vraag.

²⁵ <https://www.halt.nl/veilige-wijk/vuurwerkoverlast/>

²⁶ <https://www.halt.nl/media/1049/produktkaart-voorlichtingslessen.pdf>

²⁷ P. Kanne en W. van Engeland, 'Omslag in denken over vuurwerk: dan maar verbieden', Amsterdam: I&O Research, 2020, p. 6.

Als er voor een vuurwerkshow wordt gekozen tijdens oud en nieuw zou dit betekenen dat er ondersteuning van de politie en gemeente nodig is. Deze ondersteuning is dan extra op de capaciteit die er al is tijdens oud en nieuw.

10. Conclusie en aanbevelingen

Bij het voorkomen dan wel beperken van overlast door vuurwerk dient er een onderscheid te worden gemaakt tussen de periode tijdens de jaarwisseling en de periode rondom de jaarwisseling.

De periode tijdens de jaarwisseling betreft tussen 31 december 18.00 uur tot 1 januari 02.00 uur. Tijdens deze periode is het toegestaan legaal vuurwerk af te steken zolang er door de gemeente geen vuurwerkvrije zones of algeheel vuurwerkverbod is ingesteld.

De periode rondom de jaarwisseling betreft de weken voorafgaand, uitgezonderd van de tijd waar het afsteken van vuurwerk is toegestaan, en na 1 januari. In deze periode is het niet toegestaan om vuurwerk in de categorie F2 en hoger af te steken.

Het afsteken van illegaal vuurwerk is ten alle tijden verboden. Het is de vraag of de overlast op gemeentelijk niveau afgedaan kan worden. Maatregelen die genomen kunnen worden door gemeenten zullen er namelijk slechts gedeeltelijk voor zorgen dat de ervaren overlast wordt teruggedrongen. Door het vroegtijdig afsteken van consumentvuurwerk en illegaal vuurwerk wordt namelijk het meeste overlast ervaren. Zolang het bezit en afsteken van vuurwerk is toegestaan en verkrijgbaar is in onze buurlanden zal het voor overlast blijven zorgen en blijft het moeilijk om effectief te handhaven.

Uit de cijfers blijkt dat de meeste overlast rondom de jaarwisseling wordt ervaren. Het is echter de vraag of het afsteken van vuurwerk en de overlast die daarbij komt kijken op 31 december meer geaccepteerd wordt door mensen. De volgende maatregelen zouden mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan het terugdringen van vuurwerkoverlast en vernieling:

Vuurwerkvrije zones aanwijzen

Het instellen van vuurwerkvrije zones zou op een aantal plekken voor wat meer rust kunnen zorgen. Echter wordt daarmee de overlast die wordt ervaren rondom de jaarwisseling niet teruggedrongen. Het zou wel een bijdrage kunnen leveren aan het verloop van een rustigere jaarwisseling. Uit de interviews met andere gemeenten blijkt dat de vuurwerkvrije zones positief worden ervaren en dat er geen tot weinig meldingen van overlast komen uit de zones. Mensen houden zich goed aan de aangewezen zones. Daarnaast blijkt dat extra handavingsinzet niet direct nodig is. Op dit moment wordt er al toezicht gehouden op zogenaamde hotspots. Het instellen van vuurwerkvrije zones zou ervoor zorgen dat de handavingscapaciteit gerichter en effectiever ingezet kan worden.

De zones kunnen aangewezen worden op plekken waar veel overlast wordt ervaren zoals de hotspots. Ook op plekken waar dier en mens beschermd dient te worden kunnen deze zones worden ingesteld. Er zou ook voor een combinatie gekozen kunnen worden. Indien er vuurwerkvrije zones ingesteld worden is het van belang dat de inwoners van Roermond goed op de hoogte worden gesteld en dat het duidelijk is waarom de zones zijn ingesteld. Zoals eerder benoemd dient zich te bewijzen of de zones daadwerkelijk een bijdrage leveren aan het terugdringen van vuurwerkoverlast in de gemeente Roermond.

Het vuurwerkproject van de afdeling Stadtoezicht en politie

Al een aantal jaren wordt er door de afdeling Stadtoezicht en politie actief samengewerkt rondom en tijdens de jaarwisseling door het vuurwerkproject. Hierdoor worden meldingen samen opgepakt en wordt er preventief gehandhaafd. Dit zorgt er gedeeltelijk voor dat er minder overlast wordt ervaren en dat er snel kan worden gehandeld op meldingen. Ook wordt er toezicht gehouden op

hotspots om op deze plekken overlast terug te dringen. In de toekomst is het van belang om dit voort te zetten.

Indien er wordt gekozen voor vuurwerkvrije zones, zou de samenwerking voortgezet kunnen worden om effectief en gericht te handhaven in de zones op 31 december 18.00 uur tot 1 januari 2.00 uur. Hierdoor kunnen meldingen en inzet samen opgepakt worden.

Daarnaast is er meer zichtbaarheid op straat en gaan we er op de preventieve kant op vooruit. Dit zou ertoe kunnen lijden dat er minder vuurwerk wordt afgestoken. De handhavingsproblematiek rondom vuurwerk blijft echter bestaan en zal er niet voor zorgen dat er meer boetes worden uitgeschreven dan reeds het geval is.

Voorlichtingslessen

Jaarlijks worden er voorlichtingslessen gegeven op basisscholen door bureau Halt. Jongeren worden door de voorlichtingslessen bewust gemaakt van de gevolgen van vuurwerkoverlast en het onjuist gebruik van vuurwerk. Het is van belang om hiermee door te gaan en ervoor te zorgen dat er nog meer voorlichtingslessen op basisscholen worden gegeven. De gemeente zou hierover met scholen in gesprek kunnen gaan zodat er meer jongeren zijn die deze voorlichtingslessen krijgen.

Inzet straatcoaches en jongerenwerkers

De straatcoaches en jongerenwerkers te betrekken bij het vuurwerkproject om jongeren aan te spreken en te waarschuwen voor de gevaren en overlast van vuurwerk.

Resumerend adviseer ik om in overleg met de wijkteams nader te bepalen vuurwerkvrije zones in te stellen in de gemeente Roermond. Daarnaast het voortzetten van het vuurwerkproject, de voorlichtingslessen en de inzet van straatcoaches en jongerenwerkers tijdens de jaarwisseling. Hiermee kan de gemeente Roermond haar bijdrage leveren aan het terugdringen van vuurwerkoverlast en vernieling.

Roermond, 8 juni 2020

Kaya Rochas Bras